تحریم سینمایی روسیه توسط غرب، این کشور را متوجه الگوهای سینمای مستقل از جمله ایران کرده است

خداحافظ هالیوود در ۷ پرده

گروه بین‌الملل: طی سال گذشته، بسیاری از شرکت‌های غربی روسیه را ترک کرده‌اند. این اقدام تاثیر خود را نه‌تنها بر اقتصاد این کشـور گذاشـته، بلکه چشم‌انداز فرهنگی روس‌ها را نیز تغییر داده است که صنعت سینما نیز از این قاعده مسـتثنا نیست. بدون نمایش‌های غربی و خدمات پخش، این کشـور در حال تجدیدنظر در رویکرد خود به تجارت فیلم است.

در این راه روسیه نمونه‌های الهام‌بخش زیادی دارد. در بسـیاری از کشورها، سینمای ملی جایگاه پیشرو خود را در گیشـه حفظ کرده است، یعنی هم از نظر مالی موفق بوده و هم مسـتقل از هالیوود است. اگر بخواهیم فقط ۲ نمونه را نام ببریم باید به فرانسه و هند اشاره کنیم. البته کشـورهای مختلف صنعت سینمای خود را به روش‌های مختلف سـاخته‌اند. برخی از آنهـا روی مخاطبان داخلی تمرکـز کرده‌انـد، در حالی که برخی دیگـر یک مفهوم حمایت‌شـده از سـوی دولت متبوع خود را با هدف قرار دادن مخاطبان داخلی و خارجی پرورش داده‌اند. بسیاری تحت سانسور شدید توسعه یافته‌اند و زبان فیلمی استعاری اختراع کرده‌اند که در بین تماشاگران جشنواره‌های فیلم بین‌المللی طنین‌انداز شده است.

«تیموفی کنستانتینف» در شبکه آرتی به این پرداخته که چرا هالیوود بر سینمای جهان تسلط دارد و چگونه ۷ کشور از چنگ هالیوود فرار کرده‌اند؟

■ راز سلطه هالیوود

هالیـوود یک صنعـت منحصربه‌فرد اسـت. فیلم‌های مدرن آن به طور خاص برای مخاطبان بین‌المللی طراحی شـده است و هدف آن است که بیشترین تعداد ممکن از بینندگان را در بر بگیرد. دلایل و دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد در این مورد که چرا هالیوود بر بازار جهانی فیلم تسلط دارد. این به جمعیت شـهری بیشتر در ایالات‌متحده در مقایسه با سایر کشورها نیز مرتبط است. در آمریکا بازار داخلی (سینما) به قدری بزرگ بوده که فیلم‌ها در داخل خود کشـور بازگشت سرمایه داشته و سپس برای رقابت با سینمای سایر کشورها به خارج صادر می‌شوند. چنین راهبردی خطرات (سـرمایه‌گذاری) را از بین می‌برد، زیرا حتی در صورت شکسـت در گیشـه داخلی، تولید فیلم نمی‌توانـد متحمل ضرر مالی قابل توجهی شـود. علاوه بر این، رشـد اقتصاد آمریـکا در دوران پس از جنگ دوم جهانی به تقویت صنعت فیلمش کمک کرد، بویژه با توجه به آسیب‌های اقتصادی وارد شده به اروپا.

با این حال، حتی هالیوود نیز نتوانسـته همه بازارها را در اختیار بگیرد. در کشـورهایی مانند فرانسه که قوانین حمایتی از سـینمای ملی در آنها وجود دارد، سـینمای آمریکایی محبوبیت کمتری دارد. همچنین سهم فیلم‌های آمریکایی در مناطقی بـا تفاوت‌های فرهنگی قابل توجه مانند هند، چین و آفریقا کمتر است.

■ چین قوانین خودش را به هالیوود دیکته می‌کند

در حال حاضر چین یکی از بزرگ‌ترین صنایع فیلم در جهان را دارد اما همین چند دهه پیش سینمای آن تا حد زیادی اسـتانی بود و نتوانسته بود علاقه مخاطبان محلی را به خود جلب کند. دلایل اصلی این پیشـرفت، توسعه فزاینده همراه فرصت‌های اقتصادی و فناوری جدید بوده اسـت که به صنعت فیلم چین اجازه می‌دهد مستقیما با فیلم‌های پرفروش هالیوود رقابت کند.

سـال ۲۰۰۷ میلادی ۱۴ مورد از ۲۵ فیلم برتر باکس آفیس (گیشه فروش) چین در ایالات‌متحده فیلمبرداری شـدند. سال ۲۰۱۹ این تعداد به ۸ فیلم کاهش یافت در حالـی که همه ۱۷ فیلم پرفروش دیگر در چین سـاخت خود این کشور بود. علاوه بر این، درآمدهای گیشه از ۸۰۰ میلیون دلار به ۹,۲ میلیارد دلار طی یک دهه افزایش یافته اسـت. البته همه‌گیری کرونا ضربـه قابل توجهی به این صنعت وارد کرد اما طی ۲ سال گذشته تقریبا بهبود یافته و سال ۲۰۲۳ احتمالا رکوردهای قبلی را خواهد شکست.

چین با کسـب موقعیتی مسـتقل در سینمای جهان، توانسته قوانین خود را به هالیوود دیکته کند. بازار بزرگ فیلـم در چیـن چنان بـرای هالیوود اهمیـت یافته که شـرکت‌های آمریکایی آماده هستند تا با الزامات شرکای محلی، بویژه درباره فیلم‌هایی که مخاطبان آسیایی دارند، سازگار شوند.

علاوه بر این، سانسـور چینی منحصربه‌فرد است زیرا محتوای اصلاح‌شده در پساتولید نه فقط روی نسخه‌ای که برای مخاطبان چینی است بلکه بر نسخه‌ای که به تمام دنیا نشان داده می‌شود نیز تاثیر می‌گذارد. به عنوان مثال، در سال ۲۰۲۰ به اصرار دفتر دیزنی در چین، صحنه بوسیدن شخصیت اصلی و معشوقش از فیلم «مولان» حذف شد. این تصمیم به این دلیل گرفته شـد که بینندگان چینی این پیچش داسـتانی را بی‌احترامی به اسطوره ملی خود «هوآ مولان» تلقی نکنند.

عوامل سیاسـی، رایج‌تریـن دلایل سانسـور یا حتی ممنوعیت فیلم‌های هالیوود در چین هسـتند. فیلم‌هایی که به طور مسـتقیم یا غیرمسـتقیم به ۳ «T» ممنوعه - تبـت، تایوان و تیـان آن من - اشـاره می‌کنند، قطعا در چین نمایش داده نمی‌شـوند. سـال ۲۰۱۶، برای آرام کردن مخاطبان چینی، در فیلم مارول «دکتر اسـترنج» قومیت تبتی یکی از شـخصیت‌ها تغییر داده شد. «سی. رابرت کارگیل» فیلمنامه‌نویس آن چنین توجیه کرد که وفـاداری به کمیک اسـتریپ اصلی خطر قهر کردن یک میلیارد نفر به طور کامل با نسخه سینمایی آن را به همراه خواهد داشـت. چین نه‌تنها اسـتقلال تبت را به رسمیت نمی‌شناسد، بلکه وجود هویت مستقل تبتی را انکار می‌کند. افول حرفه‌ای ریچارد گر - یکی از محبوب‌ترین بازیگران سینمای آمریکا و رئیس هالیوود تا اوایل دهه ۱۹۹۰- که از دوستان دالایی‌لاما و از حامیان فعال استقلال تبت بود با سانسور سینمایی چین مرتبط است. او پس از انتقاد علنی از سیاست پکن در مراسم اسکار ۱۹۹۳، مدت‌هاست توسط آکادمی به عنوان شـخصیت نامطلوب شناخته شده و به مراسم اسکار دعوت نمی‌شود.

■ ایران، پیروز جشنواره‌ها از دل انزوا

سال ۲۰۲۲ روسیه روی تازه‌ای به سینمای ایران نشان داد؛ سـینمایی که زمانی به طور انحصاری به عنوان یک پدیده جشـنواره‌ای شناخته می‌شد، امروز در حال ظهور به عنوان یک صنعت فیلمسـازی اسـت که ممکن است به روسـیه در درک آینده نزدیک خود کمک کند. برخی مقامات این کشـور (سـینمای) ایران را جایگزینی برای هالیوود می‌دانند. سرگئی سالویوف، معاون دومای دولتی (پارلمـان) بیان کرد مخاطبان روس در سـینمای ایران، «داستان‌های از دست رفته» را خواهند یافت. ژوئن ۲۰۲۲ ساخت نخستین فیلم مشترک روسیه و ایران اعلام شد.

مشکلات اجتماعی مردم عادی در قلب سینمای ایران نهفته است. داستان‌های آنها امر روزمره و استعاری را درهم می‌آمیزد. این تلاقی مسائل اجتماعی و زبان نمادین فیلم با برخی محدودیت‌ها و چارچوب‌های اجتماعی گره خورده است. رابطه جالبی بین چارچوب‌ها و توسعه زبان سینمایی وجود دارد. نویسـندگان با نداشـتن فرصتـی برای بیان مستقیم پاره‌ای مطالب، راه‌هایی برای غنی‌سازی فیلم‌های خود با نمادها و اسـتعاره‌ها پیدا می‌کنند و در عین حال سعی می‌کنند تعادل بین سیاست و جلب علاقه مخاطب را حفظ کنند. به عنوان مثال، می‌توان فیلم‌های زیادی را با موضوع جنگ ایران و عراق در نظر گرفت. کارگردان‌های ایرانی موفق شـده‌اند فیلم‌های جنگی منحصربه‌فردی را بدون نشان دادن خونریزی و خشونت روی پرده ببرند.

سـینمای ایران در همه جای دنیا ارزشـمند اسـت. اکران‌هـای ایرانی علاوه بر جوایز جشـنواره کن و برلین، ۲ جایـزه اسـکار بهترین فیلم خارجی‌زبـان را نیز از آن خود کرده‌اند.

■ فرانسه، سینمای مستقل به هزینه دیگران

صنعت فیلم فرانسـه قدیمی‌ترین در جهان است و بر اساس تعداد فیلم‌های تولید شده در هر سال، موفق‌ترین در اروپـا. ایـن کشـور همچنین به خاطر سیاسـت‌های موفق حمایتگرایانه‌اش مبتنی بر الگوی سینمای شوروی سوسیالیستی بین ۲ جنگ جهانی معروف است.

بعد از جنگ خانمانسوز اول، هالیوود با تسخیر بازارهای ضعیف اروپایی، سـینمای ملی در کشـورهای این قاره را منکوب کرد. بریتانیا به دلیل حداقل موانع فرهنگی، زبانی و اقتصادی، بیشترین ضربه را خورد و سهم فیلم‌های فرانسوی از بازار کشورشـان تنها به ۱۰ درصد کاهش یافت. سـال ۱۹۲۸ دولت فرانسـه سیاست حمایت از سینمای داخلی را در دسـتور کار قرار داد و به این ترتیب، تعداد فیلم‌های خارجی در باکس‌آفیس فرانسه به دلیل محدودیت زبانی به طور طبیعی کاهش یافت. این سیاست رسالت خود را از سال ۱۹۲۸ - همزمان با اکران نخستین فیلم‌های ناطق - با اعمال سهمیه‌بندی برای سینمای خارجی آغاز کرد و سینمای ملی فرانسه را نجات داد.

پس از جنـگ دوم جهانی، توافقات متقابل بین پاریس و واشنگتن منعقد و سهمیه‌ها با سیستم حمایت از صنعت فیلم بومی جایگزین شد. از سال ۱۹۴۸، حدود ۱۰ درصد هزینه هر بلیت به مرکز ملی سینمای فرانسه (CNC) پرداخت می‌شـود. ایـن بودجه صـرف حمایت از تولیـد داخلی و همچنین سـاخت و نوسازی سـالن‌های سینما می‌شود. شـرکت‌های تلویزیونی، ارائه‌دهندگان اینترنت و تولیدکنندگان ویدئو نیز بسته به بازار خود تا ۱۰ درصد از فروش خود را به CNC می‌دهند.

برخلاف روسیه، صنعت فیلم در فرانسه بودجه مستقیم دولتی دریافت نمی‌کند. در عوض سیستم پیچیده‌ای وجود دارد که مالیات‌ها را براساس نیازهای این صنعت جمع‌آوری و توزیع می‌کند. با این حال، همان‌طور که ژوئل شاپرون، منتقد فیلم و خبرنگار جشنواره فیلم کن می‌نویسد، پول اختصاص داده شـده توسط CNC کمتر از ۱۰ درصد از کل بودجه سینمای فرانسه را تشکیل می‌دهد. ۲۵ درصد دیگر توسط شبکه‌های تلویزیونی این کشور تامین می‌شود که قانوناً ملزم به سـرمایه‌گذاری در تولید فیلم هستند. به گفته شاپرون، تقریبا نیمی از تمام فیلم‌های فرانسوی محصول مشترک ۴-۳ یا حتی ۷ کشور هستند. فرانسه یکی از معدود کشورهای جهان است که فیلم‌های آمریکایی کمتر از نیمی از بازارش را تشکیل می‌دهد. سینمای محلی ۳۵ تا ۴۵ درصد از بازار فیلم این کشـور را به خود اختصاص می‌دهد و بر اسـاس آمار ۲۰۱۴، هالیوود ۴۵ درصد.

اتفاقا فرانسـه در نیمه اول سال ۲۰۲۲ به بازار خارجی اصلی سینمای روسیه تبدیل شد. سال ۲۰۲۱ هم درام جنگی «درس‌های فارسی» پرفروش‌ترین فیلم روسی خارج از کشور شد. حفاظت از منافع ملی با جهان وطنی فرانسوی تداخل ندارد. فرانسه به عنوان زادگاه سینما، نمایندگان ملیت‌ها و فرهنگ‌های مختلف را در آغوش می‌گیرد. بنابراین لوئیس بونوئل اسپانیایی، میشائیل هانکه اتریشی و رومن پولانسکی و کریستوف کیشلوفسکی لهستانی برخی از بهترین فیلم‌های خود را به زبان فرانسـوی سـاخته‌اند، در حالی که گاسپار نوئه، فیلمسـاز آرژانتینی‌تبار، نماد سینمای مدرن فرانسه شناخته می‌شود.

■ هندوستان، عبور از هالیوود و بالیوود

فیل سـینما خیلی زود یاد هندستان کرد؛ درست یک سـال پس از نخسـتین نمایش فیلم «ورود قطار» برادران لومیر در پاریس. امروز این کشـور بزرگ‌ترین تولیدکننده فیلـم در جهان اسـت. بـه دلیل تنوع زبانی گسـترده در شبه‌قاره هند، شرکت‌های مستقل زیادی برای مردم بومی فیلم تولید می‌کنند.

برای اکثر تماشاگران خارجی، سینمای هند با نام بالیوود گره خورده است اما این در واقع فقط یکی از مراکز بزرگ این صنعت در شبه قاره بوده و به هیچ وجه محبوب‌تر از سایر «وود»هـا از جمله «تالی‌وود» در حیدرآباد، «کالی‌وود» در چنای، «مالی‌وود» (برای فیلم‌های مالایایی) و حتی هالیوود هندی در گجرات نیست.

> سال ۲۰۲۲، روسیه روی تازه‌ای به سینمای ایران نشان داد؛ سینمایی که زمانی به طور انحصاری به عنوان یک پدیده جشـنواره‌ای شناخته می‌شـد، امروز در حـال ظهور به عنوان یـک صنعت فیلمسـازی اسـت که ممکن اسـت به روسیه در درک آینده نزدیک خود کمک کند. برخـی مقامات این کشـور (سینمای) ایران را جایگزینی برای هالیوود می‌دانند

ایـن روزها بالیوود نه فقط به خاطر ضربه‌ای کـه از همه‌گیری کرونا خورده بلکه بر اثر روش‌هـای ناکارآمد قدیمی افت کرده اسـت. مخاطب هندی دیگر از چنـد بازیگر محبـوب و روایت‌های آشنا که ریشه‌ای هم در فرهنگ هندی ندارند راضی نیسـت. منتقدان بالیوود مدرن هشـدار می‌دهند این سـینما با چشم بسـتن بر ویژگی‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هند، هویت خود را از دست می‌دهد.

با ایـن حـال، در سـال‌های اخیر، اسـتودیوهای بسـیاری در جنوب هند سـر برآورده‌اند که در مقایسه با بالیوود غرب‌گرا که هویت منطقه‌ای هند را نادیده می‌گیرد، فیلم‌های‌شان مردمی‌تر اسـت. یک نمونه آن فیلم اکشـن RRR دربـاره مبارزات اسـتقلال هند اسـت. این فیلم با فروش بین‌المللی ۱۶۰ میلیون دلاری، سومین فیلم پردرآمد این کشور لقب گرفت. حالا دیگر مخاطبان بومی به جای بالیوود فیلم‌های «پویای جنوبی» را ترجیح می‌دهند که سال ۲۰۲۱ حدود ۶۲ درصد گیشه کل هندوستان را به خود اختصاص داده بودند.

سینمای هند هنوز در کشورهای آسیایی به خاطر توجه به ارزش‌های سنتی مثل اولویت دادن به خانواده و احترام به بزرگ‌ترها محبوبیت بیشتری دارد. با این حال سینمای مدرن هند اخیرا بـا احتیاط وارد موضوعات تابوی فراتر از اخلاق سنتی هندو مانند روابط همجنس‌گرایان شده است!

■ نیجریه، سینمای بدون پرده

سـینمای نیجریه در خارج از کشـور عملا ناشناخته اسـت، با این حال، از نظر تعداد سالانه فیلم‌های تولیدی پس از هند و بالاتر از آمریکا در رتبه دوم قرار دارد. صنعت فیلـم به نیجریه کمـک کرده تا قوی‌تریـن اقتصاد را در قاره آفریقا داشـته باشد و پس از کشاورزی دومین بخش اقتصادی پردرآمد این کشـور است. صنعت فیلم نیجریه توسط روزنامه نیویورک تایمز به «نالیوود» ملقب شده اما بسیاری از نیجریه‌ای‌ها می‌خواهند این اصطلاح آمریکایی امپریالیسـتی حذف شود، چرا که هم هویت آفریقایی را بی‌اعتبار می‌کند و هم کارگردانان نیجریه‌ای را در جایگاه پست‌تری نسبت به هالیوودی‌ها نشان می‌دهد.

فیلم تاریخی RRR یک نمونه از سینمای مردمی جدید و غیربالیوودی هند است

اخیـرا همان روزنامه‌نگار آمریکایی که نام «نالیوود» را مطرح کرد نوشـته است نخبگان و عوام در آفریقا از نگاه نژادپرسـتانه سفیدپوست‌ها به این سـینما آگاه هستند، البته مضامین سـینمای آفریقایی مثل جادوگری معمولا برای مخاطبان غربی یا آسـیایی جذاب نیسـت. در دهه ۲۰۰۰ میلادی، بودجه یک فیلم نیجریه‌ای بین ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰ دلار بـود. گاهی اوقات فیلمبرداری به دلیل قطع برق یا تهدید تروریسـت‌ها در آن نزدیکی متوقف می‌شد. ایـن فیلم‌ها تنها در چند روز تولید و بلافاصله به وسـیله دی‌وی‌دی یا وی‌اچ‌اس توزیع می‌شـدند. در غرب، نالیوود عمدتا به خاطر جلوه‌های ویژه نخنما تمسخر می‌شود ولی به‌رغم کیفیت پایین، این فیلم‌ها کاملا سودآور هستند.

بـرای تخمین مقیاس جریان بی‌پایـان تولید فیلم در کشوری ۲۱۳ میلیون نفری که سال ۲۰۲۰ تنها یک‌سوم جمعیت آن از اینترنت استفاده می‌کردند، می‌توانیم نگاهی به فیلم‌شناسـی یکی از کارگردانـان نالیوود بیندازیم. در تارنمای IMDB نام لنسلوت اودووا ایماسوئن آمده است که ۱۱۲ فیلم را کارگردانی کرده ولی خودش مدعی است در بیش از ۲۰ سال بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ فیلم را جلوی دوربین برده اسـت. با این حال در دهه اخیر سینمای نیجریه در مسیر حرفه‌ای‌تر شـدن گام برداشته و دیگر امکان ندارد یک نفر نقش کارگردان، فیلمبردار و آهنگساز را بازی کند.

با این حال، توزیع هنوز یک چالش بزرگ برای نالیوود اسـت. برای سال‌ها، فیلم‌ها روی DVD و VHS منتشر و بدون مجوز کپی در بازارهای محلی فروخته می‌شـدند که این مانع درآمد تولیدکنندگان می‌شد. با توجه به اینکه سال ۲۰۲۱، این کشور تنها ۶۸ سالن سینما داشته، شبکه فروش اینترنتی به واسطه برخی پلتفرم‌های استریم از جمله نتفلیکس بشدت در حال توسعه است.

■ کره‌جنوبی، فاتح جنگ دشوار با هالیوود

با آغاز قرن بیست‌ویکم، سینمای کره‌جنوبی دیگر یک پدیده جشنواره‌ای نبود و حالا حتی در غرب هم به جریان اصلـی تبدیل شـده بود. نماد این پیـروزی فیلم «انگل» ساخته بونگ جون هو بود که برنده نخل طلای فیلم کن و چند جایزه اسکار در بخش‌های کلیدی از جمله بهترین کارگردان و بهترین فیلم شـد. انگل یک حس بین‌المللی به وجود آورد و نقدهای مشـتاقانه منتقدان و تماشاگران را موجب شد.

رونق سـینمای کره‌جنوبی ادامه دارد و نماد آن انتشار «بـازی ماهی مرکب» بـه عنوان پربیننده‌ترین سـریال نتفلیکـس بود. جالـب اینکه تاریخ این سـینما آکنده از شکست‌هاست.

شبه جزیره کره برای سال‌های متمادی در یک موقعیت سیاسی فرعی قرار گرفته بود و سینما خیلی دیر و آن هم توسـط اشغاگران ژاپنی در سـال‌های پیش از جنگ دوم جهانـی وارد آن شـد. ابتدا تنها چنـد ژانر که به تمجید ژاپنی‌ها بپردازند مجاز شـمرده می‌شد اما این سیاست به همزادپنداری کره‌ای‌ها منجر نشد.

کیم دونگ هو، یک کارمند سابق دولت، خدمات زیادی به سـینمای کره کرد. تا مدت‌ها چون فیلم‌های خارجی محدود بود، هر فیلم کره‌ای نزدیک به ۶ ماه نمایش داده می‌شد. در دهه ۱۹۸۰، مردم کره‌جنوبی به جای فیلم‌های بومی، سـینمای هالیوود را ترجیح می‌دادند. با این حال، ملی‌گرایان کره‌ای در چندین مورد در سـالن‌های نمایش فیلم‌های هالیوودی خرابکاری کردند.

از اوایـل دهـه ۱۹۹۰ نسـل جدیـدی از کارگردانان جشنواره‌ای کره‌ای برخاستند مثل پارک چان ووک، هونگ سانگ سو و کیم کی دوک. در مقابل کیم جی وون و یون سانگ هو کارگردانان جریان اصلی فیلم کره بودند.

در دهه ۱۹۹۰، دولت سـئول به طور فعال از سینمای ملی حمایت کرد. گفته می‌شود وقتی فیلم آمریکایی «پارک ژوراسـیک» در سال ۱۹۹۳ بیشـتر از فروش خودروهای شرکت هیوندای در گیشـه درآمد کسب کرد، غرور ملی آنها جریحه‌دار شـد. سـرمایه‌گذاران صنعـت فیلم کره معافیت‌های مالیاتی دریافت کردند و دیگر محدودیت‌های سانسور برای کارگردانان و فیلمنامه‌نویسان اعمال نمی‌شد. همچنیـن به ازای نمایش هر فیلم خارجی باید یک فیلم کره‌ای تولید می‌شد. در مقطعی بازیگران سرشناس کره‌ای با سر تراشیده، فیلم‌های هالیوودی را مقابل سفارت آمریکا سوزاندند. سـپس پارک چان ووک کارگردان فیلم «پسر قدیمی» در جشنواره برلین با پوستری حاوی شعار «بدون سهمیه صفحه نمایش = بدون اولدبوی» اعتراض خود را به سلطه آمریکا بر سینمای کشورش نشان داد.

از اواسـط دهه ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۱، سهم فیلم‌های داخلی در گیشـه کره‌جنوبـی از ۲۳ درصد به ۵۰ درصد افزایش یافت و بر اثر افزایش سـهمیه، تعداد سالن‌های سینمای ملی ۳ برابر شد.

امروز، همانند ۳ دهه قبل اختصاص سهمیه‌های دولتی به فیلم‌های بومی همچنان دنبال می‌شود. یک فیلم کره‌ای کمی بیش از درآمد ۲ ماهش در گیشه تضمین شده است. حالا دیگر کره‌ای‌ها نیازی به انگیزه برای تماشای فیلم‌های داخلی ندارند.

طرفداران سـینمای کره‌جنوبی اغلب آن را با هالیوود مقایسـه می‌کنند. یکی از بحث‌هایی که به نفع فیلم‌های کـره‌ای مطرح می‌شـود این اسـت که میانگین سـنی تماشاگرانش ۱۰ سال بیشتر از مخاطبان آمریکایی است و در حالی که پرفروش‌های هالیوود عمدتاً نوجوانان را هدف قرار می‌دهند، مخاطبان سینمای کره مسن‌تر هستند.

روسیه، رشد درام بومی در غیبت هالیوود

پس از حمله پنجم اسفند سال گذشته روسیه به اوکراین، بسیاری از شرکت‌های فیلمساز غربی دفاتر خود را در روسیه بستند و قراردادهای‌شان را با استودیوهای محلی فسخ کردند. پارامونـت پیکچرز و برادران وارنر، نتفلیکس و آمازون پرایم، مـارول و دیزنی همگی اکران فیلم‌ها را در روسـیه متوقف کردند یا دسترسـی به پلتفرم‌های پخـش خود را به حالت تعلیق درآوردند. حالا اما پرفروش‌ترین فیلم‌های امسال جهان، «بتمن» و «تاپ گان: یاغی» در این کشور دست کم به طور قانونی در دسترس نیستند.

با این حال، در عرض کمتر از یک سـال آشـکار شد که فیلمسازان اروپایی بیشتر از همتایان آمریکایی خود به بازار روسیه وابسته هستند. مثلا شرکت فرانسوی «پثه» اواخر پاییز خبر از بازگشت خود داد. طی دهه گذشته، روسیه بخشی فعال از بازار بین‌المللی فیلم بود. سینمایی که در دهه‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ عمدتاً با جشنواره‌ها شناخته می‌شد در دهه ۲۰۱۰ یک بازار پرفروش خانگی به دست آورد. کارگردانان روس، مانند کانتمیر بالاگوف و ایلیا نایشولر، در کلان‌پروژه‌های سینمایی بین‌المللی حضور پیدا کردند. کم‌کم فیلم‌ها و سریال‌های روسی مخاطب جهانی پیدا کرد. این روند با فروش شگفت‌انگیز فیلم «سه ثانیه» محصول ۲۰۱۷ - با تم رقابت بسکتبالی شوروی و آمریکا در دوران جنگ سـرد- در بازارهای بزرگ آمریکا و چین آغاز شد.

حتی تا قبل از آغاز جنگ اوکراین، پلتفرم پخش جهانی که قبلا سریال‌های روسی مانند «اپیدمی» و «متد» را خریداری کرده بود، قصد داشت محتوای اصلی خود را به زبان روسی تولید کند. «اپیدمی» در فهرست پربازدیدترین‌های نتفلیکس نیز قرار گرفت. اختلافات سیاسـی بـا غرب و تحریم‌ها اما سـینمای روسـیه را با واقعیات زندگی بدون هالیوود آشنا کرد. این صنعت اکنون باید روش‌های سنتی تولید و توزیع را بازبینی کند.

تا اینجای کار اگر چه بخشـی از سالن‌های سینمایی در سراسر این کشور در غیاب فیلم‌های هالیوودی خالی مانده‌اند اما فیلم‌های سـاخت روسیه در سال میلادی گذشته بیش از نیمـی از کل درآمدهای گیشـه (۵۲,۱ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند. در مقایسه، سال پیش از آن ۷۳,۳۶ درصد از این بازار را محتوای خارجی تشکیل می‌داد. سرانجام ژانویه ۲۰۲۳ بهترین ماه تاریخ سینمای روسیه شد و درآمد گیشه فیلم‌های داخلی به بالای ۱۱۸ میلیون دلار رسید. این افزایشی ۶۱,۸ درصدی نسبت به ۲۰۲۲ و رکوردی نسبت به ۲۰۲۰ را نشان می‌دهد.

ایـن موفقیت تا حد زیادی مدیون اکران فیلم پرفروش خانوادگی «چبوراشکا» بود که رکورد ملی گیشه روسیه را با ۸۰ میلیون دلار شکست؛ تقریبا ۲ برابر فروش آواتار (۲۰۰۹) در این کشور. به نظر می‌رسد فیلم‌های پرفروش دیگری در مرحله پس از تولید باشـند. به عنوان مثال، «چالش» قرار اسـت بهار امسال اکران شود. این نخستین سینمایی بلند دنیاسـت که واقعا در فضا و در ایستگاه فضایی بین‌المللی تصویربرداری شده است.

غیبت هالیوود در بازار روسیه فعلا با رشد درام‌های بومی جبران شده است. اگر چه رشد ۱۶ درصدی تولید فیلم‌ها و سریال‌های روسی در ۲۰۲۲ به خاطر عقب‌نشینی هالیوود بوده اما اگر آمریکایی‌ها بخواهند بازگردند این بار با رقابت بسیار شدیدتری نسبت به قبل روبه‌رو خواهند شد.